

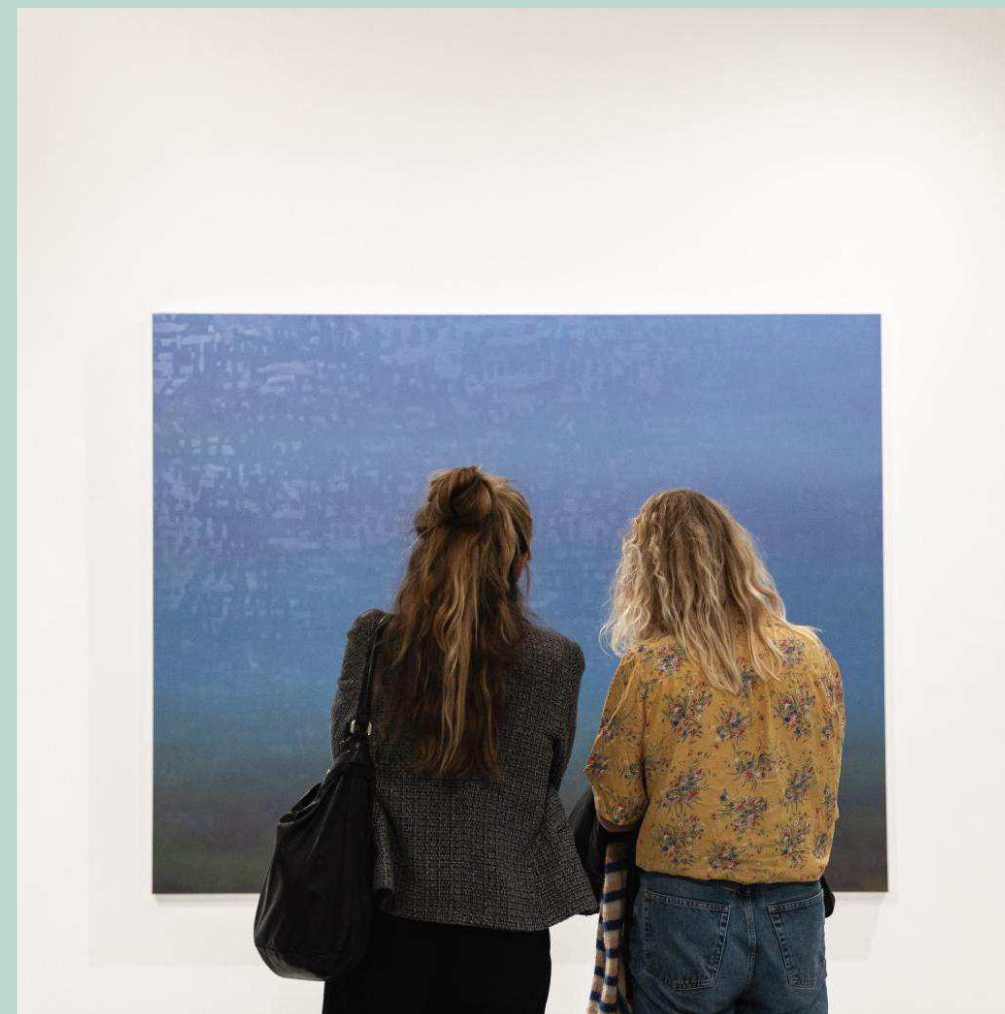
Kunst og kulturs bidrag til velfærdsområder

Overordnet afdækning af, hvordan kunst og kultur kan bidrage positivt til velfærdsområder

Indhold

Konklusioner	S. 3
Indledning	S. 5
Videnskabelige studier af kunst og kulturs betydning for sundhed	S. 7
Erfaringer med kunst og kultur som redskab til at fremme trivsel samt mental- og social sundhed	S. 10
Erfaringer med hvordan kunst og kultur kan bruges som sociale indsatser	S. 15
Litteraturliste	S. 18
Bilag	S. 19

Nikolaj Kunsthal
Fotograf: Kirstine Autzen

Konklusioner om forskning

Der findes forskning som afdækker velfærdsområderne **Sundhed**, **Ældre-** og **Socialområdet**.

Forskningen peger på at kunst og kultur kan:

- Forbedre opmærksomheden, episodisk hukommelse og udførelse af funktion hos mennesker med demens (især musik).¹
- Reducere bivirkningerne af kræftbehandling, herunder i form af dødsghed, manglende appetit, åndenød og kvalme.¹
- Reducere angst, smerter og blodtryk, især for børn men også for deres forældre (især musik, håndværk og klovneri).¹
- Forbedre motoriske færdigheder for Parkinson-ramte (dans).¹
- Mindske risikoen for at udvikle en depression^{2, 3}
- Højne chancen for at komme ud af en depression^{2, 3}

Videnskabelige projekter af meget høj kvalitet, er i den meget tidlige fase, men flere forskningsstudier peger på at kunst og kultur har en virkning.^{1,4,5, 6}

Foto: Asmund Havsteen. Danish Solitude

¹ What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2019

² Engagement with arts and culture activities in the Danish general population, 2023.

³ Cultural engagement and incident depression in older adults: evidence from the English Longitudinal Study of Ageing. (2018).

⁴ Anne Marie Krag Pahuus, Prodekan for forskning og Ph.d.- skoleleder ved Arts på Aarhus Universitet.

⁵ Birgit Bundesen, overlæge på Psykiatrisk Center Amager og stifter af Center for Kunst og Mental Sundhed

⁶ Arts on Prescription A generic programme concept for the Baltic Sea Region. 2025.

Konklusioner om erfaringer fra kunst- og kulturindsatser

Erfaringer fra både danske og internationale kunst- og kulturindsatser viser, at kunst og kultur kan være en væsentlig ressource i sundhedsfremmende indsatser målrettet unge, voksne og ældre.^{1, 2, 5}

Deltagere i kunst- og kulturprojekter oplever:

- Øget selvværd og selvtillid
- Forbedret emotionel regulering og bearbejdning af svære følelser
- Forebyggelse af angst, stress og depression
- Styrkede sociale relationer og fællesskabsfølelse
- Resiliens og handlekraft
- Højnet mentalt velvære
- Identitetsudvikling og håb^{1, 2, 5}

Kunst- og kulturindsatser kan desuden bringe deltagere tættere på arbejdsmarkedet samt skabe nye indgange til lokalsamfundet og til nye sociale netværk.^{3, 4}

¹ Når kunst og kultur fremmer unges trivsel - International viden og regionale erfaringer fra Region Syddanmark, 2025

² Fynsk Kultur på Recept for UNGE. 2023 : [Fynsk Kultur på Recept for UNGE 2023](#) | Københavns Kommune Kulturregion Fyn

Kunst- og kulturaktiviteter kan danne ramme om demokratiske fællesskaber i udsatte boligområder - Herunder:

- Bidrage til beboeres oplevelse af ejerskab og værdi i boligområderne
- Bidrage til bystrategiske transformationsprocesser
- Styrke inklusionen
- Synliggøre lokale rollemodeller
- Forebygge kriminalitet og skabe tryghed⁶

Ligeledes kan kunst- og kulturprojekter fungere som inklusionsindsatser for unge i udsatte positioner på kanten af samfundet.⁷

³ Evaluering af Kultur på Recept. NIRAS for Sundhedsstyrelsen. 2020

⁴ Karen Hvidtfeldt & Anne Høgedal. Evaluering af Fynsk Kultur på Recept 2024. Institut for Kultur- og Sprogvidenskaber Syddansk Universitet.

⁵ Arts on Prescription A generic programme concept for the Baltic Sea Region. 2025.

⁶ SAMSKABELSE: Kunst og Kultur i udsatte boligområder. 2021. Slots- og Kulturstyrelsen, Museer og Folkeoplysning

⁷ Nielsen, A. M. W., & Sørensen, N. U. (2017). Når kunst gør en forskel: Unges deltagelse i kunst- og kulturprojekter som alternativ arena for sociale indsatser.

Indledning

Denne præsentation er en overordnet afdækning af, hvordan kunst og kultur kan bidrage positivt til velfærdsområder.

Samlingen af eksempler er ikke fyldestgørende, men kan give et indtryk af tilgangen og de metoder, der anvendes i feltet, samt de overordnede resultater.

Først præsenteres en række eksempler på videnskabelige forskningsstudier, der dokumenterer, hvordan kunst og kultur kan bidrage til velfærdsområder som mental- og fysisk sundhed.

Dernæst er der eksempler på kunst og kultur som sociale indsatser inden for kommunale og offentlige rammer.

Baggrunden for denne præsentation er en desk research af videnskabelige studier samt adskillige evalueringsrapporter af projekter, hvor man bruger kunst og kultur til at fremme velfærdsområder.

Oversigten over dette vidensgrundlag kan ses i bilag 1.

"Kultur er mere end kunst – det er brugen af musik, billedkunst og skønlitteratur. Kunst er en form for bearbejdning af menneskelige grunderfaringer. Og hvis man er en rigtig dygtig kunstner, så kan værker formidle eller formgive grundlæggende menneskelige følelser på en måde, som andre udtryksformer ikke kan." – Anne Marie Kragh Pahuus, Prodekan forskning og Ph.d.-skoleleder ved art på Aarhus Universitet.

Foto: Alison Knowles:
Retrospektiv 1960-2022

Velfærdsområder

Der fokuseres på velfærdsområder, hvor der findes evidens for at kunst og kultur kan være fremmende. Disse områder er primært: **Sundhed, Ældre og Socialområdet.**

Sundhed:

Eks.
Mentalsundhed – depression,
stress mv.
Fysisk sundhed – symptomer
ved kræftbehandling,
diabetes og fedme

Sociale områder:

Eks.
Unge trivsel
Udsatte boligområder

Ældre området:

Eks.
Demens o.l.
Trivsel

Videnskabelige studier af kunst og kulturs betydning for sundhed

Gennem de seneste to årtier har der været en markant stigning i forskningen i kunstens indvirkning på sundhed og trivsel, sideløbende med en udvikling i praksis- og politikaktiviteter på tværs af forskellige lande.¹

I 2019 lavede WHO's europæiske afdeling en opfattende rapport, der samler den globale evidens for kunstens rolle i forhold til at forbedre sundhed og trivsel, med et specifikt fokus på den europæiske region. Rapporten var en undersøgelse (scoping review), der inkluderede resultater fra over 3.000 studier, der identificerer en væsentlig rolle for kunsten inden for forebyggelse og fremme af sundhed samt håndtering og behandling af sygdom igennem hele livet. Formålet var at lukke et videnshul ved at kortlægge den daværende tilgængelige evidens inden for området.¹

WHO's rapport fandt, at deltagelse i kunstaktiviteter kan have positive effekter på både den psykiske og fysiske sundhed.¹

¹ What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2019

"De mange livsstilssygdomme skal selvfølgelig behandles medicinsk, og det findes der meget evidens for, men det er helt tydeligt, at kulturelle fællesoplevelser har en enorm indflydelse på vores mentale sundhed og livsglæde. Selvom det er svært at give det placebo, så findes der efterhånden nok evidens til at sige, at kultur har en helbredende effekt." - Anne Marie Kragh Pahuus, Prodekan forskning og Ph.d.-skoleleder ved art på Aarhus Universitet.

København-Berlin: Portalen til verden, gruppeudstilling.
Fra ferniseringen 27. august 2025.
Fotograf: Kirstine Autzen

Kunst og kultur kan fremme sundhed gennem hele livet

WHO's rapport viste, at kunst påvirke helbredet positivt igennem hele livet. For eksempel har små børn, hvis forældre læser for dem før sengetid, længere nattesøvn og forbedret koncentration i skolen. Blandt unge, der bor i udsatte byområder, kan dramabaseret peer-uddannelse understøtte ansvarlig beslutningstagning, styrke trivsel og mindske udsættelse for vold. Senere i livet kan musik understøtte kognition hos mennesker med demens – det har især vist sig, at sang forbedrer opmærksomheden, episodisk hukommelse og udøvende funktion.¹

Kunst og kultur kan bruges i sundhedsvæsenet

I sundhedsvæsenet kan kunstaktiviteter bruges til at supplere eller forbedre behandlingsprotokoller. WHO's rapport peger på, at hvis man lytter til musik eller laver kunst, reduceres bivirkningerne af kræftbehandling, herunder i form af døsighed, manglende appetit, åndenød og kvalme.¹

Kunstaktiviteter i form af musik, håndværk og klovneri, lader ligeledes til at kunne reducere angst, smerter og blodtryk, især for børn men også for deres forældre; og dans kan forbedre motoriske færdigheder for Parkinson-ramte.¹

I 2023 blev der udgivet et prospektivt studie, der undersøgte sammenhængen mellem deltagelse i kunst- og kulturaktiviteter og nyopstået/vedvarende depression samt mentalt velvære blandt voksne danskere i den generelle befolkning.²

Studiet viste at personer, der deltager i kulturaktiviteter, som at gå på museum, i teatret eller til koncert, har mindre risiko for at udvikle en depression end dem, der aldrig gør det. Studiet fandt, at hos personer, der deltager i kulturaktiviteter ca. 4 gange om året, halveres risikoen for at udvikle en depression. Ligeledes havde de mindre risiko for at få en langvarig depression.²

Undersøgelsen viste også, at personer generelt fik det mentalt bedre og følte større velvære, hvis de deltog i kulturaktiviteter mindst hvert kvartal eller mere.²

På samme måde peger et studie fra University College London på, at der er en sammenhæng mellem hyppigheden af kulturelt engagement og risikoen for at udvikle depression, uafhængigt af sociodemografiske, helbredsrelaterede og sociale faktorer. Dette svarede til 32% lavere risiko for at udvikle depression for personer, der deltog i kulturelle engagementer med få måneders mellemrum.³

Resultaterne støtter, at de kulturelle og kreative sektorer indtænkes i sundhedsstrategier.

¹ What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2019

² Engagement with arts and culture activities in the Danish general population, 2023.

³ Cultural engagement and incident depression in older adults: evidence from the English Longitudinal Study of Ageing. (2018).

Problematikken ved at kombinere kunst og sundhed

Anne Marie Krag Pahuus, der er prodekan for forskning og Ph.d.-skoleleder ved Arts på Aarhus Universitet, mener, at den største problematik ved at anvende kultur på det sundhedsfaglige område er, at de to fagområder arbejder meget forskelligt.

Sundhedsforskning har meget faste arbejdsprocesser, mens den kunstneriske proces er mere kaotisk og ustruktureret.¹

Ligeledes stiller Birgit Bundesen, overlæge på Psykiatrisk Center Amager og stifter af Center for Kunst og Mental Sundhed, spørgsmålstejn ved om et randomiseret klinisk studie er den rigtige måde at pege på noget så dynamisk som oplevelsen af kunst, når man har en psykisk lidelse.²

Birgit Bundesen mener at WHO's undersøgelse (scoping review) fra 2019 er blevet overeksponeret i forhold til, at der skulle være evidens for kunstens virkning. Hun siger, at der er tegn på noget som kunne være lovende i forhold til at være evidensbaseret men at videnskabelige projekter, der er af meget høj kvalitet, er i den meget tidlige fase.²

Anne Marie Krag Pahuus mener, at hvis man skal forske mere i kulturens effekt på sundhed, skal sundhedsprofessionelle være i stand til at tage de kulturelle briller på. Dette kræver en kvalitativ tilgang, da det er individuelt, hvad den kulturelle oplevelse er for den enkelte patient. For at kultur og sundhed kan blive et velfungerende tværfagligt felt, skal begge felter fokusere skarpt på samskabelsesmetoder.¹

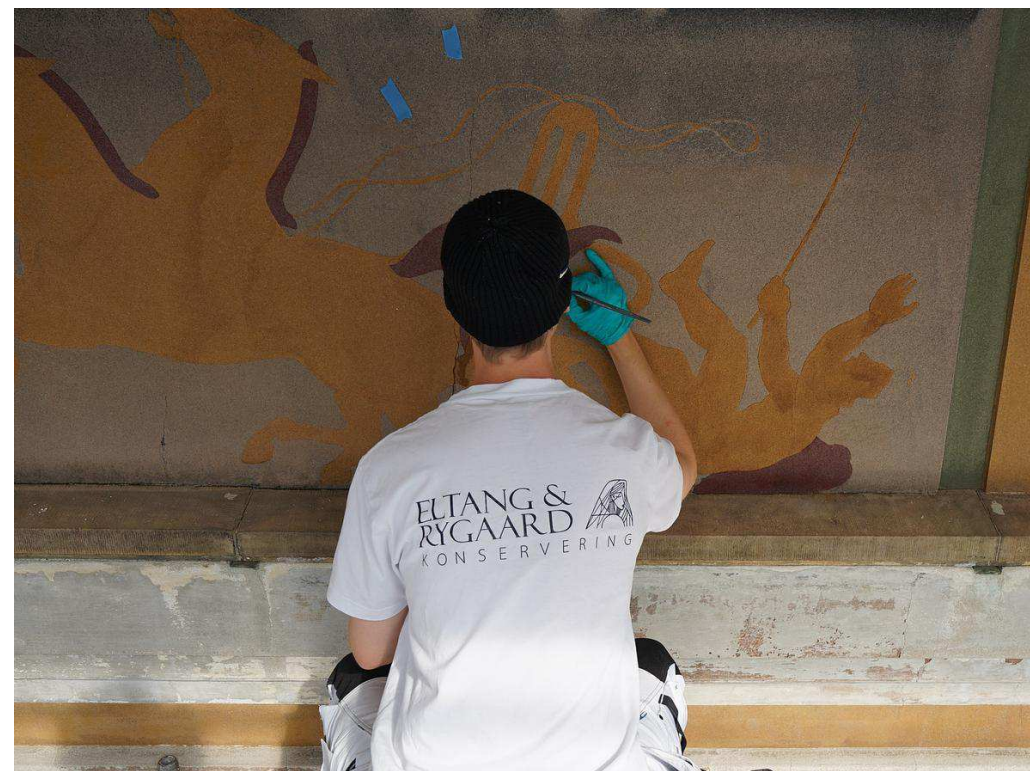

Foto: Thorvaldsens Museum

¹ Anne Marie Krag Pahuus, Prodekan for forskning og Ph.d.-skoleleder ved Arts på Aarhus Universitet.

² Birgit Bundesen, overlæge på Psykiatrisk Center Amager og stifter af Center for Kunst og Mental Sundhed. 2026.

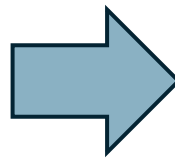
Erfaringer med kunst og kultur som redskab til at fremme trivsel samt mental- og social sundhed

I 2025 samlede Syddansk Universitet for første gang danske erfaringer og international evidens for, hvordan kunst- og kulturbaserede indsatser kan styrke unges trivsel. Kortlægningen bygger på interviews med projektmedarbejdere fra 8 konkrete kunst- og kulturprojekter i Region Syddanmark, hvor man i flere år har arbejdet strategisk med at koble kultur og sundhed med et særligt fokus på at fremme unges trivsel.¹

Samlet set peger undersøgelsen på, at kunst og kultur kan være en væsentlig ressource i sundhedsfremmende indsatser målrettet unge.¹

De otte indsatser:

- "Fod på gulv" i Nordjylland og Syddanmark
- Fynsk Kultur på Recept
- GAME x FGU i Esbjerg
- "Kunsten at male sig ud af et hjørne" i Odense
- "Kunstkraft" et nationalt kunstprojekt
- "Mental trivsel gennem håndarbejde og håndværk" i Odense
- "Nye Veje til Trivsel" i Esbjerg
- "Sårbarhedsrum for unge" i Middelfart

På tværs af indsatstyper – fra billedkunst, musik og dans til teater, skrivning m.fl. – peger studierne på en række effekter, der gør sig særligt gældende for denne type indsatser:

- **Øget selvværd og selvtillid**
- **Forbedret emotionel regulering og bearbejdning af svære følelser**
- **Forebyggelse af angst, stress og depression**
- **Styrkede sociale relationer og fællesskabsfølelse**
- **Resiliens og handlekraft:**
- **Identitetsudvikling og håb**

Kultur på Recept

”Kulturen er en tanke om, at mennesket ikke fødes færdigt, og at den kulturelle omverden påvirker vores dannelse som menneske; både biologisk og adfærdsmæssigt. Det kulturelle rum, vi agerer i, er derfor enormt vigtigt for vores velbefindende. Mennesket er hele tiden i en relation til omverdenen – både i vores karakter, natur og relationer.” - Anne Marie Kragh Pahuus, Prodekan forskning og Ph.d.-skoleleder ved art på Aarhus Universitet.

Kultur på Recept

I Storbritannien kan konceptet ”Arts on Prescription” spores tilbage til 1994. Konceptet har siden fungeret som en del af den nationale sundhedsindsats i form af forløb, der er faciliteret af kunstnere, snarere end af terapeuter, med henblik på at etablere sociale fællesskaber omkring kunstneriske aktiviteter. Tanken er, at ”kunsten kan være det fælles tredje, der kan aktivere krop og sind i fællesskab med andre og danne rammen om meningsskabende aktiviteter, som er rettet mod opbyggelsen af konstruktive fællesskaber med mulighed for den enkelte for at opleve empowerment og agens, og for at kunne deltage på egne vilkår”.¹

Kultur på recept blev iværksat i Helsingborg i Sverige fra 2012-2014, og i Danmark startede Kultur på recept i 2016, hvor projekter støttet af satspuljemidler blev iværksat i henholdsvis kommunerne Aalborg, Silkeborg, Nyborg og Vordingborg fra 2016-2019.¹

¹ Karen Hvidtfeldt & Anne Høgedal. Evaluering af Fynsk Kultur på Recept. Institut for Kultur- og Sprogvidenskaber Syddansk Universitet, 2024.

Kultur på Recept skaber højere trivsel

I 2016 blev pilotprojektet ”Kultur på Recept” sat i gang i fire danske kommuner: Aalborg, Silkeborg, Nyborg og Vordingborg.

Kultur på Recept består af kulturaktiviteter i et 10-ugers gruppeforløb, hvor deltagerne to-tre gange om ugen mødes til forskellige kulturelle aktiviteter, fx korsang eller billedkunst.

Formålet er todelt:

- I en dansk kontekst at afprøve, hvordan kulturelle aktiviteter kan indgå i de kommunale forløb, der bliver tilbudt langtidssygemeldte borgere med let til moderat depression, angst og stress.
- På baggrund af erfaringer i puljens projekter at udarbejde en model for, hvordan kulturelle aktiviteter kan indgå i rehabiliteringen af borgere i en dansk kontekst.²

Evalueringen på pilotprojektet viste, at 8 ud af 10 deltagere havde en højere trivselsscore efter Kultur på Recept. Sammen med den øgede trivsel har forløbet på forskellige måder bidraget til at fremme mange deltageres rehabilitering og mestringsevner.

For nogle deltagere betyder det også, at forløbet har bragt dem tættere på arbejdsmarkedet. Lidt under halvdelen vurderer, at deltagelsen i Kultur på Recept i høj eller nogen grad har gjort dem bedre i stand til at varetage et arbejde.¹

Via deltagelse i forløbet fik deltagerne træning i sociale rytmer og interaktioner. Kulturaktiviteterne fungerede for flere som gode rammer for at træne mødepligt, sociale interaktioner, hverdagsrytme osv.

Deltagelse i de kulturelle aktiviteter havde yderligere den betydning for deltagerne, at det ofte gav nye indgange til lokalsamfundet og til nye sociale netværk, idet det åbner deltagernes øjne for de kulturelle muligheder i lokalområdet, fx biblioteker og museer.¹

Kultur på Recept har en vigtig social dimension i kraft af mødet med den samme gruppe af ligesindede i en længere periode – uden at forløbet dog fokuserer på de diagnoser, de har til fælles.¹

¹ Evaluering af Kultur på Recept. NIRAS for Sundhedsstyrelsen. 2020

Fynsk Kultur på Recept øger trivslen blandt voksne

Kultur på Recept blev i 2022 iværksat i de fire kommuner: Faaborg-Midtfyn, Kerteminde, Odense og Ærø med borgere i aldersgruppen fra 31 til 65 år.¹

Fynsk Kultur på Recept bestod af kulturaktiviteter i gruppeforløb på 6 til 8 uger, hvor borgere med forskellige psykiske, sundhedsmæssige og/eller sociale udfordringer, herunder let til moderat depression, angst, stress eller oplevet ensomhed, var samlet i mindre grupper to gange om ugen.

Grupperne gennemførte aktiviteter som billedkunst, fortælling, musik og natur under ledelse af en eller flere kunstnere eller natur/kulturaktører.

Evalueringen viser, at Fynsk Kultur på Recept har haft en positiv indvirkning på deltagernes trivsel, og at deres mentale og sociale sundhed i langt de fleste tilfælde er blevet bedre.

Deltagerne har fået styrket deres sociale kompetencer i nye fællesskaber og har fået succesoplevelser gennem kulturaktiviteter.

Mange deltagere giver udtryk for, at de har fået bedre struktur i hverdagen og redskaber til at håndtere nye udfordringer, samt at de vil gøre brug af kunst- og kulturtilbud i fremtiden.¹

Kultur på Recept bidrager til markant forbedring af unges trivsel og mentale sundhed

I 2023 startede Fynsk Kultur på Recept for unge, der havde målgruppen unge mellem 15 og 30 år med mild til moderat mistrivsel. Det var et unikt projekt, der brugte kunst og kultur som redskaber til at styrke unges mentale og sociale sundhed ved at skabe et trygt frirum, hvor unge kunne mødes og fordybe sig i kreative aktiviteter uden præstationskrav.²

Projektet byggede på de positive erfaringer fra Fynsk Kultur på Recept for voksne, som blev gennemført i 2022, og udgjorde sammen med dette den samlede indsats Fynsk Kultur på Recept.

Ungeprojektet tilbød 6-8 ugers kreative forløb, hvor unge samledes i grupper af 8-10 personer omkring billedkunst, musik, fortælling og naturaktiviteter.

Evalueringen af ungeprojektet viste markante forbedringer i deltagernes trivsel og mentale sundhed:

- **14% stigning** i gennemsnitlig trivselsscore (WHO-5 indeks)
- **62%** af deltagerne opnåede trivselsniveau uden risiko for depression eller stress
- **81%** af deltagerne var tilfredse eller meget tilfredse med forløbet
- **83%** vurderede deres helbred positivt efter forløbet²

¹ Karen Hvidtfeldt & Anne Høgedal. Evaluering af Fynsk Kultur på Recept 2024. Institut for Kultur- og Sprogvidenskaber Syddansk Universitet.

² Fynsk Kultur på Recept for UNGE. 2023 : [Fynsk Kultur på Recept for UNGE 2023 | Kulturregion Fyn](#)

Kultur på Recept i Østersøregionen

Kultur på Recept i Østersøregionen består af 13 partnere fra syv lande i Østersøregionen: Danmark, Sverige, Finland, Letland, Litauen, Polen og Tyskland.

Målet med projektet er at give beslutningstagere, offentlige myndigheder og fagpersoner inden for folkesundhed og kulturinstitutioner vigtige indsigter og viden om Kultur på Recept.

Evalueringen på projektet tyder på en konsekvent positiv udvikling på tværs af flere indikatorer for mental sundhed:

- Andelen af deltagere, der rapporterede om lavt mentalt velvære, faldt fra 61 % ved programmets start til 42 % ved programmets afslutning.
- Forekomsten af symptomer på depression, angst og ensomhed var lavere efter deltagelse end før programmet.
- Blandt de deltagere, der rapporterede om lavt mentalt velvære ved programmets start, viste ca. 71 % forbedrede resultater ved programmets afslutning.¹

Disse resultater skal dog tolkes med forsigtighed. Svarprocenten var relativt lav, og der var ikke inkluderet nogen kontrolgruppe. Som følge heraf kan de observerede forbedringer ikke tilskrives AoP-deltagelsen kausalt (som en direkte årsag). Resultaterne bør nærmere forstås som tegn på potentielle fordele, hvilket berettiger til yderligere undersøgelser gennem mere robuste undersøgelsesdesigns.¹

Deltagerne rapporterede konsekvent om en række positive resultater, herunder:

- Forbedret humør, følelsesmæssig lettelse og glæde
- Reduceret stress
- Positiv afledning fra bekymringer, tankemylder og svære livsomstændigheder
- Styrket selvværd og selvtillid
- Udvikling af følelsesmæssige kompetencer og selvindsigt
- Reduceret præstationspres i rammer, der var ikke-kliniske og ikke-diagnostiske
- Mindre ensomhed og en stærkere følelse af socialt samvær
- Fornyet håb og fremtidsorientering¹

Samlet set tyder evalueringer på, at *Arts on Prescription* (kultur på recept) repræsenterer en lovende tilgang i krydsfeltet mellem folkesundhed, kultur og socialpolitik. Selvom evalueringresultaterne ikke gør det muligt at drage klare konklusioner om kausal dokumentation for effektiviteten, giver resultaterne et robust empirisk grundlag for yderligere forskning og informeret politisk debat.¹

¹Arts on Prescription A generic programme concept for the Baltic Sea Region. 2025.

Erfaringer med hvordan kunst og kultur kan bruges som sociale indsatser

I 2021 lavede Slots- og Kulturstyrelsen en procesevaluering af puljen til kunst og kultur i udsatte boligområder.¹

Procesevalueringen viser hvordan kunst- og kulturaktiviteter kan danne ramme om demokratiske fællesskaber i udsatte boligområder, der anerkender beboernes medborgerskab og stemme i samfundet og belyser spørgsmålene:

- Hvordan kan statstilskud til kunst og kultur i udsatte boligområder bidrage til at styrke beboerdemokrati og fællesskab?
- Hvordan kan kunst- og kulturaktører i partnerskaber med boligsociale aktører bidrage til udvikling af lokal samhørighed og social ansvarlighed?
- Hvordan kan inklusion af marginaliserede befolkningsgrupper i kunst- og kulturaktiviteter bidrage til mere vedkommende kulturinstitutioner og større mangfoldighed?¹

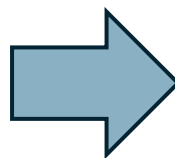

HVA' HAR DU TRAVLT FOR?
Fotograf: Mathias Arvedsen

¹ SAMSKABELSE: Kunst og Kultur i udsatte boligområder. 2021. Slots- og Kulturstyrelsen, Museer og Folkeoplysning

Evaluerings erfaringerne bygger på 11 projekter fordelt rundt i landet:

- **Usynlige stier** i Sigynsgadekvarteret i København N.
- **Gellerup Forsamlingshus og Højskole** i Gellerup i Aarhus.
- **Kulturkarrusel** i Finlandsparken og Nørremarken i Vejle.
- **Kulturskolen** i Vollsmose i Odense.
- **Her hvor vi bor – Børn og Unges stemme i lokal byudvikling i Nykøbings Grønne Hjørne** i boligområdet Lindholm og bydelen Østerbro i Nykøbing Falster.
- **Kysset – Mobilisering og forankring af kulturelt medborgerskab i krydsfeltet mellem lokale kunstneriske interventioner, fysiske udviklingsplaner og socialt mix af borgere** i boligområdet Taastrupgaard i Taastrup.
- **Vi fællesskaber vores by** i Gellerup i Aarhus.
- **Al verdens kunst** i Gl. Jennumparken og Glarbjergvej området i Randers Nordby.
- **Kulturfrontløber i Sønderborg – En vej til aktivt medborgerskab for unge i udsatte boligområder** i Nørager og Søstjernevej-kvarteret i Sønderborg.
- **Tekstil i Tingbjerg – Aktivt medborgerskab gennem håndarbejde** i Tingbjerg i Københavns kommune.
- **Identitetsskabende kunst – Når unges fortælling skaber social innovation** i Mjølnerparken i København.

Procesevalueringen viste at:

- Et afsæt i kunst- og kulturaktiviteter kan give anledning til fordomsfri møder mellem borgere og projektaktører i udsatte boligområder.
- Kunst- og kulturaktiviteter, der baserer sig på samskabelse og selvorganiserede processer, er fordrende for beboernes oplevelse af ejerskab og værdi i boligområderne
- De støttede projekter engagerer borgere på tværs af køn, alder, uddannelse og kulturel baggrund og bidrager dermed positivt til de bystrategiske transformationsprocesser.
- Partnerskaber mellem kunst- og kulturaktører og boligsociale aktører er udfordrende og komplekse, men de er samtidig gavnlige for etableringen af bæredygtige fællesskaber mellem borgere på tværs af sociale, kulturelle og økonomiske forskelle.
- Kulturelle fællesskaber, der bygger på samskabelse og selvorganiserede processer styrker inklusion
- Projekterne giver mulighed for at synliggøre lokale rollemodeller
- Projekterne forebygger kriminalitet og skaber tryghed

Når kunst gør en forskel

I bogen ”Når kunst gør en forskel - Unges deltagelse i kunst- og kulturprojekter som alternativ arena for sociale indsatser” fra 2017 undersøges, hvad kunst- og kulturprojekter kan gøre for unge, der befinder sig på kanten af ungdomslivet. Afsættet for bogen er en evaluering af fem projekter, der bruger kunst og kultur som en arena for en social indsats over for unge, der på forskellige måder kæmper med at komme igennem ungdomslivet.¹

Der er tale om en bredt sammensat gruppe af unge mellem 13 og 29 år. Fælles for dem er, at de har erfaringer med at befinde sig i udsatte positioner på kanten af samfundet.

De fem projekter, der er omdrejningspunktet i bogen, er **Livsbanen, Musikstarter, C:NTACT, Opgang 2** og **KBH+**, som alle har været en del af Bikubenfondens program ’Kultur til et godt liv’¹

Mange af de unge oplevede deres projektdeltagelse som et vendepunkt, der bidrager til at ændre deres selvopfattelse, så de i højere grad fik blik for egne ressourcer og potentialer.

I denne proces oplever de unge i nogen grad, at de udskifter deres længsel efter normalitet med en oplevelse af at kunne identificere og stå ved, hvem de er, og hvad de står for.

I de kunstneriske processer gælder at formgivning både rummer oplevelser af selvforglemmelse, hvor de unge kan slippe det, som er svært, og selvmanistation, hvor de afprøver og giver ny form til oplevelser og følelser.¹

De eksperimentelle processer udfordrer den nulfejlsskulptur, mange af de unge oplever at have været fanget i, og skaber et refleksionsrum, hvor de unge løbende overvejer forskellige måder at gå til deres materiale på.

Som følge af værkets åbenhed, er det en anden ambition og målrettethed, end de ellers har oplevet i uddannelsessystemet og ungdomskulturen: Her er det dem selv og de øvrige bidragydere, der bestemmer, hvilken retning værket skal tage, og hvad der virker i forhold til dette.

De unges udbytte af projekterne hænger i høj grad sammen med, i hvilket omfang og på hvilke måder de arbejder med elementerne i de socialpædagogiske og kunstneriske processer. De socialpædagogiske og kunstneriske processer opnår ikke mindst en positiv betydning i de unges liv som et integreret hele. Hvor de socialpædagogiske processer skaber rammesætninger og tilhørsforhold, giver de kunstneriske processer mulighed for selvudfoldelse og betydningskabelse.

En bærende pointe er, at projekterne bidrager til at opløse fastlåste positioner i de unges liv, og at de forløser nogle ressourcer og potentialer hos de unge og styrker deres tro på at kunne skabe bedre begyndelser i deres liv.¹

¹ Nielsen, A. M. W., & Sørensen, N. U. (2017). Når kunst gør en forskel: Unges deltagelse i kunst- og kulturprojekter som alternativ arena for sociale indsatser.

Litteratur

Alberte Jacobsen & Anna Paldam Folker & Mette Marie Kristensen. Når kunst og kultur fremmer unges trivsel - International viden og regionale erfaringer fra Region Syddanmark, 2025. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Amalie Søgaard Aarup Iversen og Ida Brændholt Lundgaard. SAMSKABELSE: Kunst og Kultur i udsatte boligområder, 2021. Slots- og Kulturstyrelsen, Museer og Folkeoplysning

Anne Marie Kragh Pahuus, Prodekan forskning og Ph.d.-skoleleder ved art på Aarhus Universitet: [Hvordan hænger kultur og sundhed sammen? - Midtjysk Kulturakademi](#)

Arts on Prescription -A generic programme concept for the Baltic Sea Region. 2025. Interreg Baltic Sea Region Programme. Co-fundden by European Union (European Regional Development Fund).

Birgit Bundesen, overlæge på Psykiatrisk Center Amager, stifter af Center for Kunst og Mental Sundhed, Podcast: "Hvordan hænger kunst og sundhed sammen?", Bibliotek for Lægers podcast, 08.07.26: [Hvordan hænger kunst og sundhed sammen? | Ugeskriftet.dk](#)

Daisy Fancourt and Urszula Tymoszek. Cultural engagement and incident depression in older adults: evidence from the English Longitudinal Study of Ageing. (2018). The British Journal of Psychiatry University College London, UK.

Fancourt D, Finn S. What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2019 (Health Evidence Network (HEN) synthesis report 67): [content](#)

Fynsk Kultur på Recept for UNGE. 2023 :[Fynsk Kultur på Recept for UNGE 2023 | Kulturregion Fyn](#)

Karen Hvidtfeldt & Anne Høgedal. Evaluering af Fynsk Kultur på Recept 2024. Institut for Kultur- og Sprogvidenskaber Syddansk Universitet

Kultur på Recept -Tværgående evaluering. NIRAS for Sundhedsstyrelsen Forår 2020: [kultur-paa-recept_tvaergaaende-evaluering_foraar-2020.pdf](#)

Nielsen, A. M. W., & Sørensen, N. U. (2017). Når kunst gør en forskel: Unges deltagelse i kunst- og kulturprojekter som alternativ arena for sociale indsatser. (1 udg.) Aalborg Universitetsforlag. Ungdomsliv Nr. 4

Santini, Z. I., Thygesen, L. C., Lyttle, N., Alty, J., Curran, D., Williams, S., & Graham, C. D. (2023). Engagement with arts and culture activities in the Danish general population: Longitudinal associations with new onset or persistent depression and mental wellbeing. British Journal of Health Psychology, 28, 844–859. <https://doi.org/10.1111/bjhp.12657>

Videnskabelige undersøgelser om sammenhængen mellem kunst og kultur & velfærdsområdet

Title + Link	Årstal	Hvem	Beskrivelse
HEALTH EVIDENCE NETWORK SYNTHESIS REPORT 67 - What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review content	2019	World Health Organization	WHO's Regionale Kontor for Europa har lavet et <i>scoping review</i> over 900 globale publikationer – den hidtil mest omfattende undersøgelse af data om kunst og sundhed.
Engagement with arts and culture activities in the Danish general population: Longitudinal associations with new onset or persistent depression and mental wellbeing British J Health Psychol - 2023 - Santini - Engagement with arts and culture activities in the Danish general population .pdf	2023	British Journal of Social Psychology	Et prospektive studie der undersøger sammenhængen mellem deltagelse i kunst- og kulturaktiviteter og nyopstået/vedvarende depression samt mentalt velvære blandt voksne danskere i den generelle befolkning.

Bilag 1.

Research af studier om sammenhængen mellem kunst, kultur og velfærdsområdet

- Oversigt over desk research

Skemaet er i prioriteret rækkefølge efter relevans.

Title + Link	Årstal	Hvem	Beskrivelse
Cultural engagement and incident depression in older adults: evidence from the English Longitudinal Study of Ageing	2018	Daisy Fancourt PhD Professor (Associate) at University College London Og Urszula Tymoszuk PhD Fellow at University College London	Formålet med studiet er at undersøge, om kulturelt engagement hos ældre voksne er forbundet med en reduceret risiko for at udvikle depression i løbet af det efterfølgende årti. Studiet konkluderer at kulturelt engagement ser ud til at være en risikoreducerende faktor for udviklingen af depression i en sen alder.

Praktiske erfaringer med kultur som fremmende redskab for trivsel og sundhed i kommunale og offentlige kontekster

Title + Link	Årstal	Hvem	Beskrivelse
Når kunst og kultur fremmer unges trivsel International viden og regionale erfaringer fra Region Syddanmark Når kunst og kultur fremmer unges trivsel	2025	Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet	Rapporten samler for første gang både danske erfaringer og international evidens for, hvordan kunst- og kulturbaserede indsatser kan styrke unges trivsel.
Kultur på Recept/ Arts on Prescription <u>Arts on Prescription (AoP) in the Baltic Sea Region – Qualitative evaluation of the 24 pilot AoP programmes</u> <u>Arts on Prescription: Evidence from the Baltic Sea Region Pilot Highlights Mental Health Benefits and Policy Relevance - Interreg Baltic Sea Region</u> <u>Arts on Prescription - A generic programme concept for the Baltic Sea Region</u> <u>Arts on Prescription [BROCHURE]</u> <u>Arts on Prescription - Interreg Baltic Sea Region</u>	2023-2025	Interreg Baltic Sea Region Programme Co-fundden by European Union (European Regional Development Fund)	Kultur på Recept i Østersøregionen 2023-2025 er et Interreg Baltic Sea Region-projekt, der er medfinansieret af Den Europæiske Union. Projektpartnerskab et består af 13 partnere fra syv lande i Østersøregionen: Danmark, Sverige, Finland, Letland, Litauen, Polen og Tyskland.

Title + Link	Årstal	Hvem	Beskrivelse
Evaluerings af Fynsk Kultur på Recept	2024	Rapporten er udarbejdet for Kulturregion Fyn af Professor Karen Hvidtfeldt & Specialkonsulent Anne Høgedal Institut for Kultur- og Sprogvidenskaber Syddansk Universitet.	Indsatsområdet "Kultur og sundhed" har haft til hensigt "[a]t forbedre den mentale og sociale sundhed hos børn, unge og voksne fynboer med en psykisk lidelse og deres pårørende gennem sundhedsfremmen de kulturforløb.
Fynsk Kultur på Recept for UNGE Fynsk Kultur på Recept for UNGE 2023 Kulturregion Fyn	2023	Assens, Langeland, Nordfyns, Nyborg og Svendborg Kommune	Et sundhedsfremmen de kulturtilbud for unge mellem 15 og 30 år med mild til moderat mistrivsel.

Title + Link	Årstal	Hvem	Beskrivelse
Kultur på Recept Tværgående evaluering kultur-paa-recept_tvaergaaende-evaluering_foraar-2020.pdf	2016 - 2020	SUNDHEDSSTYRELSEN Evaluering af Kultur på Recept NIRAS for Sundhedsstyrelsen Forår 2020	Aalborg, Nyborg, Silkeborg og Vordingborg Kommune har i projektperioden udviklet og afprøvet kulturelle aktiviteter, der har til formål at fremme den mentale sundhed og trivsel blandt deltagerne.

Title + Link	Årstal	Hvem	Beskrivelse
SAMSKABELSE KUNST OG KULTUR I UDSATTE BOLIGOMRÅDER Samskabelse	2021	Slots- og Kulturstyrelsen, Museer og Folkeoplysning	Denne rapport er en procesevaluering af Slots- og Kulturstyrelsens udmøntning af puljen til kunst og kultur i udsatte boligområder 2019-2022. Om hvordan kunst- og kulturaktiviteter kan danne ramme om demokratiske fællesskaber i udsatte boligområder, der anerkender beboernes medborgerskab og stemme i samfundet.

Title + Link	Årstal	Hvem	Beskrivelse
Når kunst gør en forskel - Unges deltagelse i kunst- og kulturprojekter som alternativ arena for sociale indsatser Ungsomsliv4 ONLINE_Samlet.pdf	2017	Anne Mette W. Nielsen og Niels Ulrik Sørensen. Aalborg Universitet	I denne bog undersøges, hvad kunst- og kulturprojekter kan gøre for unge, der befinder sig på kanten af ungdomslivet. Afsættet for bogen er en evaluering af fem projekter, der bruger kunst og kultur som en arena for en social indsats over for unge, der på forskellige måder kæmper med at komme igennem ungdomslivet.

Mer' læsning			
Title + Link	Årstal	Hvem	Beskrivelse
Hvordan hænger kunst og sundhed sammen? Podcast Hvordan hænger kunst og sundhed sammen? Ugeskriftet.dk	2026	Ugeskrift for Læger Medvirkede: Birgit Bundesen, overlæge på Psykiatrisk Center Amager, stifter af Center for Kunst og Mental Sundhed. Klip og tilrettelæggelse: Karen Sigrød Jacobsen	Hvordan hænger kunst og sundhed sammen? Podcast Hvordan hænger kunst og sundhed sammen? Ugeskriftet.dk

Title + Link	Årstal	Hvem	Beskrivelse
Nye horisonter Kunst og kultur som omdrejningspunkt i sociale indsatser for unge nye-horisonter-ungdomsliv.pdf Fonden Aspiranterne: Forside - Fonden Aspiranterne	2026	Niels Ulrik Sørensen og Anne Mette W. Nielsen Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet København.	I bogen følger vi 14 unge, som er mellem 20 og 29 år, da vi første gang møder dem på Aspiranterne, der er en kultursocial indsats for unge uden for ordinær uddannelse og arbejde i Helsingør. Vi er løbende sammen med de unge, mens de går på Aspirantforløbet, og holder kontakten med dem i de følgende år. I bogen går vi i dybden med, hvilken betydning møderne med kunst og kultur har for dem, mens de deltager i forløbet, ligesom vi tegner et billede af de bevægelser og livshorisonter, der åbner sig for dem efter forløbet.

Title + Link	Årstal	Hvem	Beskrivelse
Unge, trivsel og kunstmuseer - 12 bærende pointer om unges deltagelse i længerevarende forløb på fem kunstmuseer i Danmark Unge-trivsel-og-kunstmuseer.pdf	2024	Anne Mette W. Nielsen og Niels Ulrik Sørensen Lektor og professor ved Center for Ungdomsforskning Institut for Kultur og Læring, Aalborg Universitet	

